

Sagn og Tro knyttet til Sten i Ballerup og Omegn.

Ved cand. jur. *Axel H. Pedersen.*

I en Afhandling om Sagn og Tro knyttet til Sten i Københavns Amt har August F. Schmidt af saadanne Sten i Ballerup og Omegn nævnt den store Sten paa Aagerup Mark.¹⁾ Man kunde inidlertid ogsaa anføre

Lerhusstenen,

der findes i Sogneskillet mellem Ballerup og Smørum ved Frederikssundslandevejen. Det er en raat tilhugget Granitsten, hvorunder der er jordet en Morder og en Selvmorder, der ikke maatte begraves i indviet Jord. Omkring Stenen findes der nu — ifølge Sagnet — den frodigste Jord i vid Omkreds.²⁾ Endnu et Sagn, der iøvrigt har Tilknytning til den store Sten udenfor Brydegaarden i Ledøje, bør nævnes. Det er Sagnet om

Alterkalken i Ledøje.

Engang boede der paa Lillevanggaarden i Aagerup en Mand, der havde en Karl, som spurgte om han maatte laane den bedste Hest i Stalden. Det fik han Lov til, og han fik da en sort Hest at ride paa. Paa den red han op til den nærliggende „Stuvehøj“), og idet han kommer derop, kommer der en ung Pige ud af Højen og rækker ham et Sølvbæger med Vin. Karlen vilde ikke drikke det, men tog Bægeret og kastede Vinen bag over Skulderen. Vinen faldt paa Lænden af Hesten, saa at alle Haarene gik af. Da Karlen ikke vilde drikke Vinen, vilde den unge Pige have Bægeret igen. Karlen vilde imidlertid ikke give hende det og red derfor, saa hurtig han kunde, i Retning imod Ledøje. Nisserne satte efter ham, men kunde ikke vinde med, fordi Hesten løb tværs over Agrene, medens Nisserne maatte følge Agerrenden. Saa raabte de til Karlen: „Rid paa det boldrede, ikke paa det knoldrede.“ Da Karlen kom til Ledøje, havde Nisserne omtrent indhentet ham, og da han kom op til Ledøje Kirke, kastede han derfor Sølvbægeret ind over Kirkemuren. Der fortælles nu, at det er det Alterbæger, man endnu bruger i Ledøje Kirke. Karlen red videre, men da Nisserne paany var ved at indhente ham, red han ind i en Gaard og smækkede Porten i. I deres Vrede tog Nisserne nu en stor Sten og kastede imod Porten. Stenen ligger der endnu, udenfor Brydegaarden i Ledøje.

Sagnet har jeg optegnet 1926 efter mundtlig Meddelelse af Gaardejer Carl Hansen, Lillevanggaarden, Aagerup.

August F. Schmidt har henledt min Opmærksomhed paa, at et lignende Sagn er knyttet til Aagerup By og Kirke ved Holbæk. Om Forholdet mellem de to Sagn har Schmidt velvilligst meddelt mig følgende:

Troldene, som i Aagerup ved Holbæk forfulgte Karlen, slyngede en mægtig stor Sten mod Porten, som Karlen lige havde naaet at faa lukket efter sig, saa at fire Planker foer ud af Porten. „Nu er der ej længer noget Spor af samme Hus, men Stenen ligger endnu midt i Aagerup By. Bægeret blev skænket til Kirken, og Karlen fik til Belønning den bedste Gaard paa Eriksholms Gods“). Grunden til den store Lig-

hed imellem de to Sagn maa nærmest søges i den Aarsag, at man i Aagerup ved Ledøje har hørt Sagnet efter Thieles gamle Sagnsamling, og saa har man — i Overensstemmelse med den almindelige Maade at faa Sagn til at vandre paa — knyttet Sagnet fra Aagerup ved Holbæk til Aagerup ved Ledøje.

Sagnet om Alterbægre fra Høje er forøvrigt vidt udbredt — det kendes fra alle Egne af Danmark — og kan godt være meget gammelt i Ledøjeeegnen. Det har blot under Paa-virkning af en trykt Samling faaet en Form, der meget ligner et Sagn med samme Motiv fra en Landsby med samme Navn. Om Bjergfolk kendes der fra Danmark en næsten tal-løs Mængde Sagn⁵⁾.

Alterbægrene i Karlslunde, Ejby, og Højelse Kirker hid-rører ogsaa — ifølge Sagnene — fra Høje⁶⁾, saa man vil heraf se, at i København Amt er det ikke alene Ledøje Kirke, der besidder et Alterbæger fra en Kæmpehøj.

¹⁾ „Fra Københavns Amt“ 1927, S. 248 Nr. 8.

²⁾ P. C. Tüchsen: „Et trist Mindesmærke“, Hist. Aarb. 1914, S. 46—47.

³⁾ Axel H. Pedersen: „Oldtidsmindernes Skæbne i Ballerup og Om-egn“, Danmarks Naturfredningsforenings Aarsskrift 1926, S. 131—32.

⁴⁾ J. M. Thiele: „Danmarks Folkesagn“ 1843, 2. II. S. 232 ff.

⁵⁾ Evald Tang Kristensen har Alterbægre fra Høje som Type Nr. 51 i sit Værk „Danske Sagn“ 1892, I S. 222 ff., og i „Danske Sagn“ 1928, 2. R. I S., 154 ff.

⁶⁾ Evald Tang Kristensen, 1. c. I., Nr. 807, 814, 815, 820 og 1. c. 2. R. Nr. 589, 596.